

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/175/2024
Identifikačné číslo spisu:	4121213377
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:4121213377.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti KOOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, Bratislava, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, zastúpenej advokátom JUDr. Baltazárom Mucskom, Bratislava, Vajnorská 55, proti žalovanému H. V., narodenému XX. O. XXXX, X., E. XX, zastúpenému advokátom JUDr. Róbertom Bockaničom, Bratislava, Seberíniho 1, o zaplatenie 40 197,96 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 16Csp/226/2021, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 30. mája 2024 sp. zn. 9CoCsp/33/2023, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 30. mája 2024 sp. zn. 9CoCsp/33/2023 a rozsudok Okresného súdu Nitra z 26. júna 2023 č. k. 16Csp/226/2021-169 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Nitra na ďalšie konanie.

II. Uznesenie Okresného súdu Nitra č. k. 16Csp/226/2021-245 z 19. augusta 2024 zrušuje.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 26. júna 2023 č. k. 16Csp/226/2021-169 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu vo výške 40 197,96 eura s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 40 197,96 eur od 03. júna 2019 do zaplatenia. O trovách konania rozhodol tak, že žalobkyni proti žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Súd prvej inštancie mal na základe vykonaného dokazovania za preukázané, že žalobkyňa sa domáhala zaplatenia uvedenej sumy ako regresného (postihového) nároku podľa § 12 ods. 2 písm. f) zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“). Tento nárok odvodzoval od poistnej udalosti zo dňa 07. septembra 2017, pri ktorej žalovaný ako vodič motorového vozidla Peugeot Boxer, EČV X. XXX P., zavinené spôsobil dopravnú nehodu, v dôsledku ktorej došlo k poškodeniu zdravia chodca H. E. K. Predmetné motorové vozidlo bolo v čase nehody poistené povinným zmluvným poistením u žalobkyne, pričom poisťníkom bola spoločnosť MED-ART spol. s r. o.

Poškodenému bola v súvislosti so zraneniami poskytnutá zdravotná starostlivosť hradená jeho zdravotnou poisťovňou (Dôvera zdravotná poisťovňa, a. s.), ktorá si následne regresne uplatnila voči žalobkyni náhradu nákladov vynaložených na zdravotnú starostlivosť vo výške 40 197,96 eura. Žalobkyňa tieto náklady zdravotnej poisťovni uhradila 11. apríla 2019 a počnúc týmto dňom jej vzniklo zákonné právo na náhradu poskytnutého plnenia od žalovaného ako vodiča poisteného vozidla, ktorý porušil svoje zákonné povinnosti.

1.2. Z dokazovania ďalej vyplynulo, že žalovaný dopravnú nehodu spôsobil tým, že sa pri cúvaní z parkoviska plne nevenoval vedeniu motorového vozidla, v dôsledku čoho zrazil chodca K.. Poškodenému spôsobil vážne zranenia s predpokladanou dobou liečenia 50 až 52 týždňov. Zo spisu ďalej vyplynulo, že žalovaný z miesta nehody odišiel a nenahlásil ju príslušnému orgánu policajného zboru ani poisťovateľovi, čím porušil povinnosť uloženú v § 66 ods. 2 písm. a) zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a v § 10 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. Za uvedené konanie bol žalovaný právoplatne uznaný vinným trestným rozkazom Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 2T/84/2018 z 05. decembra 2018, ktorý nadobudol právoplatnosť 14. februára 2019, a to z prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona a z prečinu neposkytnutia prvej pomoci podľa § 178 Trestného zákona. Súd prvej inštancie bol týmto rozhodnutím viazaný podľa § 193 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), a preto vychádzal zo záveru, že žalovaný zavinene a protiprávne spôsobil dopravnú nehodu s následkom vzniku škody na zdraví poškodenej osoby. K námietkam žalovaného, že skutok sa nestal alebo že nebolo preukázané jeho zavinenie, súd prvej inštancie uviedol, že tieto sú vyvrátené jednak obsahom trestného spisu a trestným rozkazom, ako aj listinnými dôkazmi predloženými žalobkyňou. Skutkový dej bol podľa súdu jednoznačne objasnený a jeho subsumovanie pod právnu normu patrí súdu, nie účastníkovi. Obrana žalovaného spočívajúca v popieraní skutkových tvrdení bez návrhov na doplnenie dokazovania nebola účinná.

1.3. Súd prvej inštancie pri právnom posúdení veci vychádzal z toho, že žalovaný ako vodič motorového vozidla, ktorý porušil právne povinnosti a zavinene spôsobil škodu, zodpovedá podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Zároveň platí, že podľa § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. je poistenou osobou aj vodič motorového vozidla, ktorý škodu spôsobil, a poisťovateľ má podľa § 12 ods. 2 písm. f) zákona č. 381/2001 Z. z. regresný nárok voči tejto osobe, ak porušila povinnosť oznámiť poistnú udalosť alebo dopravnú nehodu. Preto bolo splnených všetkých päť predpokladov regresného nároku: existencia škody, poistné plnenie, poistná zmluva, postavenie žalovaného ako poisteného vodiča a porušenie zákonnej povinnosti. Pokiaľ išlo o výšku žalovanej sumy, súd prvej inštancie poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (sp. zn. 4Cdo/54/2009, 1Obdo/26/2015, 4Obdo/84/2018), podľa ktorej súd rozhodujúci o regresnom nároku nemôže skúmať proporionalitu alebo znižovať výšku uplatneného nároku, keďže o jeho výške rozhoduje výlučne poisťovateľ. Z tohto dôvodu námietky žalovaného smerujúce proti výške nároku nepovažoval za právne relevantné. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a 2 CSP.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 30. mája 2024 sp. zn. 9CoCsp/33/2023 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a žalobkyni priznal nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení uviedol, že zásadnou otázkou pri preskúmaní odvolania žalovaného bolo, či podaním žalobkyne z 10. januára 2023 došlo k zmene žaloby v podobe podstatnej zmeny, resp. doplnenia rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe, a či v prípade, že by sa jednalo o zmenu žaloby, došlo „nepostupom“ prvoinštančného súdu podľa § 142 CSP k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý súdny proces. Odvolací súd poukázal na to, že zmena žaloby ako dispozičný procesný úkon je podaním vo veci samej, ktorým žalobca môže meniť skutkový základ alebo petit žaloby. Podstatná zmena žaloby je taká zmena, ktorá môže mať dopad napríklad na plynutie premlčacej doby. Naopak, za zmenu žaloby nemožno považovať doplnenie alebo spresnenie skutkových tvrdení, prípadne predloženie dôkazov, ktoré možno vyhodnotiť ako prostriedky procesného útoku alebo obrany strán sporu. Aplikujúc tieto zásady na prejednávanú vec odvolací súd konštatoval, že žalobkyňa v žalobe pôvodne uviedla nesprávne skutkové okolnosti (uvádzala poistnú zmluvu priamo so žalovaným), avšak už z príloh k žalobe bolo zrejmé, že poisťníkom bola spoločnosť MED-ART spol. s r.

o. a že žalovaný vystupoval ako vodič poisteného vozidla. Podaním z 10. januára 2023 žalobkyňa tieto skutkové tvrdenia spresnila a uviedla, že žalovaný je v spore pasívne legitimovaným subjektom ako vodič, na ktorého sa vzťahovalo povinné zmluvné poistenie. Odvolací súd dospel k záveru, že takéto spresnenie skutkových okolností nemožno kvalifikovať ako podstatnú zmenu žaloby, ale iba ako doplnenie a upresnenie skutkového základu, ktoré nemalo vplyv ani na plynutie premlčacej doby, ani na posúdenie vecnej legitímácie žalovaného. Námietku žalovaného, že žalobkyňa zmenila žalobu a prvoinštančný súd o zmene nerozhodol, preto považoval za nedôvodnú. Podľa jeho názoru by ani prípadné pochybenie súdu prvej inštancie v postupe podľa § 142 CSP (ak by mal o zmene žaloby rozhodnúť) nemalo za následok zmenu výsledku konania, ale iba jeho neprimerané predĺženie. Odvolací súd poukázal na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 24/2018, ktoré zdôrazňuje potrebu vyhnúť sa formalizmu pri posudzovaní procesných úkonov strán a interpretovať Civilný sporový poriadok tak, aby bol zachovaný účel základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces. Na základe týchto úvah odvolací súd uzavrel, že odvolacie námietky žalovaného nie sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a 2 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktoré odôvodnil poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolateľ podrobil kritike súd prvej inštancie, ktorý rozhodol na skutkovom základe, ktorý bol žalobkyňou podstatne zmenený až v priebehu konania, konkrétne podaním z 10. januára 2023, bez toho, aby o tejto zmene rozhodol uznesením podľa § 142 CSP. Podľa dovolateľa pôvodná žaloba (návrh na vydanie platobného rozkazu) bola strohá, vnútorné rozporná a opisovala skutkový dej, ktorý nezodpovedal skutočnosti. Návrh na vydanie platobného rozkazu uvádzal poškodenie motorového vozidla spoločnosti Dôvera zdravotná poisťovňa, a. s., hoci z listinných dôkazov bolo zrejmé, že škoda vznikla na zdraví chodca E. K.. Navyše, návrh na vydanie platobného rozkazu vychádzal z predpokladu, že poisťná zmluva bola uzavretá priamo so žalovaným, čo nekorešpondovalo so skutočnosťou. Následne žalobkyňa v podaní z 10. januára 2023 uviedla, že poisťná zmluva bola uzatvorená so spoločnosťou MED-ART spol. s r. o. a že žalovaný bol vodičom poisteného motorového vozidla, na ktorého sa vzťahovalo poistenie zodpovednosti za škodu. Podľa dovolateľa tým došlo k zásadnej zmene skutkového základu žaloby - pôvodne žalobkyňa opierala svoj nárok o poisťný vzťah priamo so žalovaným, neskôr o poisťný vzťah s tretou osobou a o postavenie žalovaného ako vodiča. Takáto zmena skutkových tvrdení má byť podľa dovolateľa podstatnou zmenou žaloby v zmysle § 140 ods. 2 CSP, pretože zasahuje do rozhodujúcich skutočností, z ktorých žalobkyňa svoj nárok odvodzuje, a má priamy dopad na posúdenie premlčania uplatneného nároku. O takejto zmene mal prvoinštančný súd rozhodnúť uznesením podľa § 142 CSP, čo sa nestalo. Absenciou rozhodnutia o zmene žaloby podľa dovolateľa zostal predmet sporu nejasný, čo mu znemožnilo efektívne uplatňovať procesnú obranu. V dôsledku toho malo dôjsť k porušeniu jeho základného práva na spravodlivý proces, keďže súd rozhodol na základe „zmenenej“ žaloby bez dodržania procesného postupu, ktorý mu mal umožniť vyjadriť sa k podstatne upravenému skutkovému základu.

3.1. Dovolateľ ďalej namietal, že odvolací súd sa pri riešení právnej otázky, či podanie žalobkyne z 10. januára 2023 predstavovalo podstatnú zmenu žaloby odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Podľa dovolateľa ustálená judikatúra dovolacieho súdu vychádza z toho, že za zmenu žaloby treba považovať aj taký procesný úkon žalobcu, keď naďalej žiada rovnaké plnenie, avšak na základe odlišného skutkového základu, než uviedol v pôvodnej žalobe. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1MOBdoV/19/2007, 1MOBdoV/21/2013, na rozhodnutie publikované v ZSP 30/2009, ako aj na judikatúru Najvyššieho súdu Českej republiky (sp. zn. 21Cdo/2502/2000); vyslovil presvedčenie, že skutkové tvrdenia uvedené žalobkyňou až v podaní z 10. januára 2023 zakladajú nový skutkový základ žaloby. Preto hmotnoprávne účinky uplatnenia nároku nastali až týmto podaním, nie už podaním pôvodnej žaloby. Vzhľadom na dátum poskytnutia poisťného plnenia (11. apríl 2019) a trojročnú premlčaciu dobu preto dovolateľ považuje nárok žalobkyne za premlčaný. Z týchto dôvodov žiadal napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň navrhol odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie žalovaného nespĺňa zákonné predpoklady. Pri dovolacom dôvode podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je možné ustáliť, konkrétne ktorú právnu otázku má na mysli. Rozhodnutia, na ktoré poukazuje žalovaný, sú s ohľadom na skutkový rámec v relevantných otázkach odlišné a preto pre daný prípad neopodstatnené. Mala za to, že námietka žalovaného ohľadom (ne)postupu súdu prvej inštancie, keď nerozhodol o podaní žalobkyne z 10. januára 2023 ako o zmene žaloby, sa týka aplikačnej a interpretačnej (ne)správnosti, a teda (ne)správnosti právneho posúdenia, čo podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu nezakladá vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia má všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle § 393 CSP. Vzhľadom na uvedené navrhla podané dovolanie odmietnuť, prípadne zamietnuť podľa § 448 CSP.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) uznesením z 13. januára 2025 odložil vykonateľnosť rozsudku Krajského súdu v Nitre z 30. mája 2024 sp. zn. 9CoCsp/33/2023 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Nitra z 26. júna 2023 č. k. 16Csp/226/2021-169, a to až do právoplatného skončenia konania o dovolaní žalovaného.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

10. Žalovaný svoje dovolacie námietky subsumoval pod dovolacie dôvody § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pričom v podstatnom namietal, že súdy nižších inštancií rozhodli na skutkovom základe, ktorý žalobkyňa podstatne zmenila až v priebehu konania podaním z 10. januára 2023, bez toho, aby o tejto zmene rozhodol súd prvej inštancie uznesením podľa § 142 CSP. Takýto postup podľa dovolateľa predstavuje jednak nesprávny procesný postup znemožňujúci účinné uplatnenie jeho procesnej obrany, a zároveň odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorá podstatnú zmenu skutkových tvrdení kvalifikuje ako zmenu žaloby v zmysle § 140 ods. 2 CSP.

11. Podľa názoru dovolacieho súdu sa žalovaným uplatnené dovolacie námietky po obsahovej stránke v zásade zhodujú, pokiaľ ide o dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. K tomu hodno uviesť, že hoci vo všeobecnosti obvykle nenastáva situácia, že by obsahovo tá istá dovolacia námietka spadala pod obidva dôvody prípustnosti dovolania, v okolnostiach daného prípadu ich súbežné uplatnenie nie je nepochopiteľné (IV. ÚS 372/2020).

12. Podľa § 139 CSP žalobca môže počas konania so súhlasom súdu meniť žalobu. Podľa § 140 ods. 1 CSP zmena žaloby je návrh, ktorým sa rozširuje uplatnené právo alebo sa uplatňuje iné právo. Zmenou

žaloby je i podstatná zmena alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe (ods. 2). Za zmenu žaloby sa nepovažuje úkon žalobcu, ktorým mení uplatnený nárok, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu (ods. 3).

13. Dovolací súd uvádza, že zmena žaloby ako dispozičný procesný úkon patriaci výlučne žalobcovi je v zmysle ustanovenia § 132 ods. 2 CSP podaním vo veci samej, ktorým žalobca môže meniť žalobu a určovať predmet konania. Zmena žaloby môže nastať v kvalitatívnej, kvantitatívnej rovine, ako aj v podstatnej zmene alebo doplnení rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe. Zmena žaloby však podlieha súhlasu súdu, ktorý o pripustení alebo nepripustení zmeny návrhu rozhoduje uznesením bez možnosti podať voči nemu odvolanie (§ 357 CSP). Pokým súd nerozhodne o uplatnenej zmene žaloby, nemôže pokračovať v konaní a ak súd zmenu žaloby nepripustí, pokračuje v konaní o nezmenenej žalobe. Zákonodarca zároveň v dôvodovej správe k Civilnému sporovému poriadku precizoval, že za zmenu žaloby je treba považovať akékoľvek zásahy, doplnenie, upresnenie uplatneného nároku alebo skutočností, o ktoré žalobca uplatnený nárok opiera.

14. V posudzovanej veci žalobkyňa v pôvodnom návrhu na vydanie platobného rozkazu oprela svoj nárok o tvrdenie, že so žalovaným uzavrela poisťnú zmluvu č. 6587650578 na povinné zmluvné poistenie a že z tohto poistného vzťahu vznikla poisťná udalosť č. 9528466379. Tvrdila, že poisteným motorovým vozidlom došlo k poškodeniu motorového vozidla patriaceho spoločnosti Dôvera zdravotná poisťovňa, a. s., ktorej následne vyplatila poistné plnenie vo výške 40 197,96 eura. Naproti tomu v podaní z 10. januára 2023 žalobkyňa uviedla, že poisťná zmluva bola uzavretá nie so žalovaným, ale so spoločnosťou MED-ART spol. s r. o., a to pod číslom 6587623916. Podľa tohto nového tvrdenia, bol žalovaný len vodičom poisteného motorového vozidla, na ktorého sa vzťahovalo poistenie zodpovednosti podľa § 2 písm. f) zákona č. 381/2001 Z. z. Súčasne zmenila opis poistnej udalosti tak, že škoda nemala spočívať v poškodení motorového vozidla poisťovne, ale v nákladoch na zdravotnú starostlivosť poskytnutú chodcovi E. K., ktoré uhradila jeho zdravotná poisťovňa Dôvera a regresne si ich uplatnila voči žalobkyni.

15. Bez potreby hlbších analýz možno konštatovať, že uvedené zmeny nemožno považovať za púhe upresnenie alebo doplnenie skutkových tvrdení, ale za podstatnú zmenu rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe v zmysle § 140 ods. 2 CSP. Žalobkyňa totiž zmenila nielen číslo poistnej zmluvy (z 6587650578 na 6587623916), ale aj identitu poistníka (zo žalovaného na spoločnosť MED-ART spol. s r. o.), postavenie žalovaného (z poistníka na vodiča poisteného vozidla) a opis samotnej škodovej udalosti (z poškodenia motorového vozidla právnickej osoby na škodu na zdraví fyzickej osoby). Ide o kvalitatívny posun v skutkovom základe žaloby, ktorý je spôsobilý ovplyvniť posúdenie pasívnej legitimácie, ako aj plynutie premľacej doby. Ustálená judikatúra dovolacieho súdu (napr. sp. zn. 1MOBdoV/19/2007, 1MOBdoV/21/2013), osobitne však rozhodnutie sp. zn. 2OBdo/4/2021 publikované v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR ako R 3/2023 jasne vyžaduje, aby aj v prípade, keď žalobca naďalej žiada rovnaké plnenie, ale na základe odlišného skutkového základu, bola takáto zmena kvalifikovaná ako zmena žaloby a súd o nej rozhodol podľa § 142 CSP.

16. Prístup dovolacieho súdu, podľa ktorého podanie žalobkyne z 10. januára 2023 predstavuje iba spresnenie skutkových tvrdení už obsiahnutých v prílohách k žalobe, a preto nebolo potrebné rozhodnúť o zmene žaloby, redukuje význam ustanovenia § 140 ods. 2 CSP a odchyľuje sa od ustálenej judikatúry, ktorá kvalifikuje za zmenu žaloby každé také doplnenie alebo úpravu skutkových tvrdení, ktoré majú dopad na právne posúdenie veci. Nemožno súhlasiť ani s úvahou dovolacieho súdu, že aj keby súd prvej inštancie porušil § 142 CSP, išlo by iba o formálne pochybenie bez vplyvu na výsledok konania. Hodno zdôrazniť, že účelom ustanovení § 140 ods. 2 a § 142 CSP je garantovať procesnú rovnosť strán a predvídateľnosť konania tým, že ak žalobca v priebehu konania zásadne zmení skutkový základ žaloby, musí o takejto zmene rozhodnúť súd uznesením. Len týmto spôsobom je zaručené, že protistrana bude mať jasne vymedzený predmet sporu, a tým aj možnosť efektívne prispôsobiť svoju procesnú obranu ustáleným skutkovým okolnostiam. V prejednávanej veci zmena žaloby spočívala nielen v odlišnom čísle poistnej zmluvy, ale aj v posune postavenia žalovaného z poistníka na vodiča a v odlišnom opise poistnej udalosti (z poškodenia veci na škodu na zdraví). Takýto kvalitatívny posun nemožno bagatelizovať ako

irelevantný. Ak súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na novom skutkovom základe bez toho, aby o zmene rozhodol uznesením, rozhodol na procesne neustálenom základe a tým žalovanému znemožnil účinne uplatňovať jeho procesnú obranu. Ide preto o nesprávny procesný postup, ktorý podľa § 420 písm. f) CSP predstavuje kvalifikovanú vadu konania v miere porušujúcej právo žalovaného na spravodlivý proces.

17. Rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo vydané na skutkovom základe, ktorý nebol procesne ustálený v súlade s § 140 ods. 2 a § 142 CSP, čo malo za následok porušenie práva žalovaného na spravodlivý proces. Z tohto dôvodu je dovolanie žalovaného procesne prípustné a tiež dôvodné.

18. Vzhľadom na zistenie, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

19. Uznesenie Okresného súdu Okresného súdu Nitra č. k. 16Csp/226/2021-245 z 19. augusta 2024 dovolací súd zrušil ako rozhodnutie súvisiace. Podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu (R 73/2004) závislým výrokom môže byť nielen dovolaním nedotknutý výrok tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci. Výdanie uznesenia o náhrade trov konania v konkrétnej výške je jednostranne závislé od existencie právoplatného rozhodnutia vo veci. Zrušením rozsudkov súdov nižších inštancií uznesenie o výške náhrady trov prvoinštančného a odvolacieho konania ako závislé rozhodnutie stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutie by zostalo uznesenie o výške náhrady trov konania osamotené, strácalo by rozumný zmysel, čo by zároveň odporovalo princípu právnej istoty (napr. I. ÚS 549/2015, sp. zn. 2Cdo/173/2008, 2Cdo/267/2008, 1MCdo/14/2010, 1Cdo/36/2011, 6Cdo/201/2012, 4Cdo/52/2014 a 2MObdoV/4/2012).

20. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.